

ВІДГУК

офіційного опонента - доктора педагогічних наук, професора,
декана факультету музичного мистецтва
Рівненського державного гуманітарного університету
Сверлюка Ярослава Васильовича,
на дисертацію **Чжен Тунтун**

**«Методика формування диригентсько-хорової техніки майбутніх
учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації»**
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

1. Актуальність теми виконаної роботи зумовлена сучасними тенденціями розвитку мистецької освіти, які висувають нові вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. У контексті модернізації освітнього простору, інтеграції національної системи освіти до європейського культурно-освітнього середовища та зростання ролі творчої особистості особливого значення набуває вдосконалення диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв.

Диригентсько-хорова підготовка є важливою складовою професійного становлення майбутнього педагога-музиканта, оскільки забезпечує формування комплексу фахових компетентностей, необхідних для ефективної музично-педагогічної діяльності. Вона передбачає розвиток музичного слуху, ритмічного відчуття, музичної пам'яті, виконавських і диригентських умінь, здатності до художньої інтерпретації музичних творів, організації та керівництва хоровим колективом.

У зв'язку з цим пошук нових підходів до вдосконалення диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв є важливим науковим і практичним завданням, що визначає актуальність даного дослідження.

Особливої актуальності ця проблема набуває у зв'язку з необхідністю підготовки конкурентоспроможного вчителя музичного мистецтва, здатного не лише професійно керувати хоровим колективом, а й здійснювати глибоку художню інтерпретацію музичних творів, розкриваючи їхній змістовий та емоційно-образний потенціал. Ефективність такої діяльності значною мірою залежить від рівня сформованості диригентсько-хорової техніки, яка виступає важливим засобом реалізації творчого задуму диригента та забезпечує якісне втілення художнього образу музичного твору.

Зазначені обставини обумовлюють необхідність теоретичного обґрунтування та розроблення ефективної методики формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації хорових творів, що й визначає актуальність обраної теми дослідження.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти факультету мистецтв Українського державного університету імені Михайла Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення

підготовки вчителів» (протокол № 2 від 28 вересня 2023 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 8 від 28 березня 2024 року).

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Вважаємо, що дисертаційне дослідження Чжен Тунтун є комплексним, у якому *вперше*:

сформульовано авторське визначення формування диригентсько-хорової техніки майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі художньої інтерпретації мистецьких творів;

- визначено структурні компоненти, критерії та показники сформованості диригентсько-хорової техніки студентів факультетів мистецтв в процесі художньої інтерпретації творів;

- теоретично обґрунтовано й розроблено методичну авторську модель поетапної методики формування диригентсько-хорової техніки студентів факультетів мистецтв в процесі художньої інтерпретації мистецьких творів.

Уточнено:

- сутність поняття диригентсько-хорової техніки майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі художньої інтерпретації творів.

Подальшого розвитку дістали:

- педагогічні умови та основні етапи формування диригентсько-хорової техніки студентів факультетів мистецтв в процесі художньої інтерпретації мистецьких творів;

- методичний інструментарій формування диригентсько-хорової техніки студентів факультетів мистецтв в процесі художньої інтерпретації мистецьких творів.

4. Практичне значення результатів дослідження.

Дослідження зумовлено продуктивністю упровадженої у процес фахового навчання студентів факультетів мистецтв методики формування диригентсько-хорової техніки студентів факультетів мистецтв в процесі художньої інтерпретації мистецьких творів, ефективністю розробленого методичного інструментарію, засвідченою результатами проведених педагогічних експериментів; можливістю застосування розробленого діагностичного та методичного інструментарію для подальших методичних розробок, навчально-методичних посібників, типових та робочих програм для студентів факультетів мистецтв університетів.

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в навчально-виховний процес: факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 253 від 24.05. 2025 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка 03-24/03/1425 від 18.05.2025 р.), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12/21 від 03.03.2026 р.).

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації.

Відповідно до мети дослідження яка полягає у розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці методичної моделі формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації.

На особливу увагу заслуговує те, що у процесі дослідження Чжен Тунтун вирішено низку завдань, зокрема, досліджено стан досліджуваної проблеми в психолого-педагогічній науці та мистецтвознавстві; визначено зміст, сутність та методологічні підходи і функції до проблеми формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації; розроблено компонентну структуру, визначено критерії, показники, встановлено рівні сформованості диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації хорових творів; визначено основні принципові положення та педагогічні умови формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації; розроблено методичну модель формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації творів; експериментально перевірено поетапну авторську методику формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації, представлено результати статистичного вимірювання отриманих даних.

У **першому розділі** «Теоретичні основи диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації». Обґрунтовуючи наукові праці Чжен Тунтун справедливо вважає, що формування диригентської техніки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі художньої інтерпретації хорових творів, ґрунтується на впровадженні системно-цілісного, особистісного, акмеологічного та діяльнісно-творчого підходів (с. 27). Оскільки диригентська діяльність багатовимірна і включає в себе синтез різних аспектів, а саме: теоретичний, психолого-педагогічний, організаційно-управлінський, інтерпретаційний, виконавський. Саме тому, на думку автора, доречно впровадження системно-цілісного підходу до вибору форм і методів формування диригентської техніки.

В роботі зазначено, що підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої інтерпретації хорового твору є комплексним процесом, який включає виконавський, аналітичний, методичний аспекти, практичні форми підготовки та глибоке проникнення у художній задум композитора. Основними педагогічними функціями, притаманні цьому процесу, визначено: ціннісну, інформаційну, регулятивно-нормативну, сугестивну та креативну функції. Тобто, підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає не лише набуття фахових диригентсько-хорових компетентностей, а й розвиток творчої індивідуальності, здатної до художньої рефлексії, креативного мислення та створення власних інтерпретацій хорових творів.

У **другому розділі** «Компонентна структура та методична модель формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації» висвітлено компонентну структуру диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі

художньої інтерпретації, яка охопила пізнавально-цільовий, знаннєво-орієнтаційний, виконавсько-інтерпретаційний компоненти.

До основних принципів, затребуваних у реаліях сьогодення, які відображають сутність диригентсько-хорової діяльності, було визначено принцип інтегративності, що забезпечує цілісність фахової підготовки студентів факультетів мистецтв. Другим специфічним принципом в організаційно-методичній моделі було обрано принцип художньо-творчого конструювання, що дозволяє поглиблювати власні знання і скеровувати їх у практичну діяльність. Третім принципом обрано принцип творчого самовираження, що спонукає до актуалізації результатів навчання і скерує до успішного виконання практичної роботи.

Логічно обґрунтовано та представлено педагогічні умови формування диригентсько-хорової техніки студентів факультетів мистецтв. А саме, активізація вольових зусиль майбутніх учителів музичного мистецтва у навчальному процесі; стимулювання студентів до проведення добре спланованих та змістовно проведених репетицій; забезпечення творчої взаємодії вчителя-хормейстера та учнів.

На підставі обґрунтованого Чжен Тунтун висвітлює методичну модель формування диригентсько-хорової техніки студентів факультетів мистецтв у процесі художньої інтерпретації хорових творів, яка охоплює мету, наукові підходи, провідні функції, компонентну структуру (пізнавально-цільовий, знаннєво-орієнтаційний та виконавсько-інтерпретаційний компоненти), відповідні критерії та показники їх сформованості, систему принципів (інтегративності, що забезпечує цілісність фахової підготовки студентів факультетів мистецтв; художньо-творчого конструювання, який сприяє поглибленню професійних знань та їх практичному застосуванню; творчого самовираження, що стимулює актуалізацію результатів навчання й орієнтує на успішну реалізацію практичної діяльності), педагогічні умови, етапи експериментально-методичної роботи та комплекс ефективних методів навчання, які в сукупності становлять цілісний технологічний цикл формування диригентсько-хорової техніки майбутніх фахівців.

У **третьому розділі** «Експериментальна перевірка ефективності впровадження методики формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації» було визначено рівні сформованості цього феномену: базовий моторно-технічний, емоційно-образний, творчо-імпровізаційний, метаінтерпретаційний та синестетичний, для яких розроблено якісні й кількісні характеристики. Результати констатувального експерименту стали підґрунтям для розроблення та впровадження поетапної методики формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі художньої інтерпретації. Запропонована методика передбачала реалізацію трьох взаємопов'язаних етапів: аксіологічно-мотиваційного, інформаційно-аналітичного та виконавсько-творчого.

Позитивної оцінки заслуговує формувальний експеримент, який реалізовано через поетапне впровадження авторської методики, що включала аксіологічно-мотиваційний, інформаційно-аналітичний та виконавсько-творчий етапи.

У процесі експериментальної роботи визначено та апробовано критерії й рівні сформованості диригентсько-хорової техніки: базовий моторно-технічний,

емоційно-образний, творчо-імпровізаційний, мета-інтерпретаційний та синестетичний. Доведено, що запропонована методика забезпечує поступовий перехід студентів від репродуктивного відтворення диригентських дій до їх усвідомленого, творчо інтерпретованого та цілісного художнього втілення.

Порівняльний аналіз результатів констатувального та формувального етапів експерименту засвідчив позитивну динаміку у зростанні рівнів сформованості диригентсько-хорової техніки. Зокрема, зафіксовано зменшення кількості студентів із базовим моторно-технічним рівнем і суттєве зростання частки тих, хто досяг творчо-імпровізаційного, мета-інтерпретаційного та синестетичного рівнів. Це свідчить про ефективність запровадженої методики та її здатність забезпечувати якісні зміни у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

Результати експериментального дослідження, представлені в дисертаційній роботі, характеризуються належним рівнем наукової обґрунтованості, репрезентативністю емпіричної бази та коректністю статистичної обробки отриманих даних, що забезпечує достовірність і об'єктивність сформульованих висновків. Проведене дослідження переконливо засвідчило ефективність запропонованих педагогічних умов, методичних підходів і засобів формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі художньої інтерпретації, а також підтвердило доцільність їх запровадження у практику професійної мистецької освіти.

Отримані результати дають підстави стверджувати, що дослідження Чжен Тунтун є цілісною та завершеною науковою працею, у якій розроблено й обґрунтовано нові наукові положення, що мають вагоме теоретичне та практичне значення для розвитку теорії і методики музичної освіти. Робота засвідчує високий рівень наукової підготовки автора, його здатність виявляти актуальні проблеми музично-педагогічної науки, здійснювати їх ґрунтовний аналіз і пропонувати ефективні шляхи їх розв'язання.

6. Повнота викладення результатів в опублікованих працях

Результати дослідження відображено в 4 одноосібних публікаціях, 3 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України категорії «Б», 3 статті – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення змісту та результатів дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам. Апробація результатів дослідження відображає основні здобутки дисертаційної роботи.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи наукову роботу, відзначаючи її теоретичну і практичну значущість, дозволимо висловити окремі зауваження та побажання, які мають дискусійний характер:

1. Проведений теоретико-методологічний аналіз диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва розкриває її особливості в процесі художньої інтерпретації музичних творів. З цієї позиції бажано було повною мірою представити особистісний аспект підготовки студентів факультетів мистецтв.

2. У використаних автором функціях формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва важливою виступає сугестивна функція. Бажано було б розкрити, якою мірою ця функція забезпечує прискорений гармонійний розвиток особистості та розкриття її різнобічних резервних можливостей.

3. Значним здобутком дослідниці є основні принципові положення, викладенні в дисертації. На наш погляд, бажано було б ширше розкрити, як саме принцип художньо-творчого конструювання впливає на процес професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

4. У дослідженні важливе місце займає експериментальна робота, яка довела доцільність використання створеної моделі диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі художньої інтерпретації. Вважаємо, що доцільним було б ширше розкрити методи, за допомогою яких відбувалось формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі художньої інтерпретації хорових творів.

5. На наш погляд, у дис. використано багато таблиць і рисунків (10 таблиць і 11 рисунків), вважаю за доцільне деякі з них перенести у додатки.

Дані зауваження не є визначальними а більш дискусійними і не применшують теоретичну та практичну значимість наукового дослідження, проведеного дисертантом.

8. Загальний висновок

Дисертація Чжен Тунтун «Методика формування диригентсько-хорової техніки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі художньої інтерпретації» є самостійним, цілісним, завершеним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. №261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44, а її авторка Чжен Тунтун заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук професор,
декан факультету музичного мистецтва
Рівненського державного
гуманітарного університету

Ярослав СВЕРЛЮК